Londyn, 30.VII.41r. Kom.ang. wieczorny. Servis zamorski.

420992 II Rosja

Rosja : Do Moskwy przybył dziś rano osobisty wysłannik prez. Roosevelta, Harry Hopkins, w asyscie dwóch ekspertów wojskowych, by porozumieć się z rządem sowiec. w sprawie ewent. pomocy amerykańskiej. W Waszygtonie podkreślają, że Hopkins nie przybył w swym charakterze kierownika egzekucji ustawy o pomocy, w jakim bawił ostatnio w Anglii, lecz jedynie w celu uzgodnienia materialnej pomocy USA. dla Rosji. Jego misja ma podobny charakter, jak misja wojsk. ros., bawiąca obecnie w USA. Stwierdzają zarazem, że także Rosja może dostarczyć cennych dostaw materiałowych.- Południowy komunikat sowiec. stwierdza najgwałtowniejsza kontrataki ros. w okręgu Smoleńska. Niemcy zostali odparci z ciężkimi stratami. Również na Ukrainie w okręgu Żytomierza gwałtowne walki. Oddz. finskie wstrzymane na półn. od jeziora Ładoga.- Prem. Churchill, omawiając dziś w Izbie Gmin porozumienie polsko-rosyjskie, określił je jako znamienne wydarzenie w formie zespolenia się dwóch historycznych narodów i złączenia się setek milionów ludzi we wspólnej walce z plugawą doktryną hitleryzmu.- Min. Eden określił je, jako wartościowy przyczynek do sprawy aljanckiej. Stwierdził zarazem, że Anglia nie uznaje żadnych zmian terytorialnych, podjętych w stosunku do Polski od sierpnia 1939. Uzbrojenie i wyekwipowanie ogromnej / dosłownie/ - " huge " armi polskiej będzie wyłącznie sprawą Sowietów. Porozumienie to przedstawia ogromne znaczenie.- Po podpisaniu układu ambasador Sowietów Majski i prem. Sikorski wyrazili obaj swe wielkie zadowolenie z tego, że oba państwa będą mogli wspólnie ramię przy ramieniu walczyć. Zarazem obaj wyrazili uznanie dla rządu bryt. za jego owocną współpracę w dojściu układu do skutku.-

Czechosłowacja : Rząd USA. oficjalnie uznał rząd Benesza.-

Daleki Wschód : Prem. Japonii ks. Konoya oświadczył, że wojna europ. może pociągnąć za sobą poważne następstwa w stosunku do Japonii.-

Persja: Min. Eden wygłosił w Izbie Gmin ostrzeżenie pod adresem Persji z powodu wpuszczenia znacznej ilości niem. specjalistów, zaznaczając, że ostrzeżenie wypowiada w porozumieniu z rządem sowieckim.-

Londyn,30.VII.41r. Servis europejski.Kom.po poł. polski i część wieczornego.-

Sprawy polsko-rosyjskie. W dniu dzisiejszym nastąpiło podpisanie układu polsko-rosyjskiego, oraz wymiana not z rządem ang. W nocie z dnia dzisiejszego rząd ang. stwierdza, że zgodnie z porozumieniem polsko-angielskim nie uznaje żadnych zmian terytorialnych w stosunku do Polski, dokonanych od sierpnia 1939. Rząd polski przyjął to oświadczenie do wiadomości, stwierdzając równocześnie, że nie uczestniczy w żadnym porozumieniu, skierowanym przeciwko Rosji Sowiec. Z tą samą datą został podpisany układ między Polską a Rosją Sowiecką. W układzie tym Rosja stwierdza, że wszelkie porozumienie, zawarte z Niemcami w sprawie zmian terytorialnych stanu posiadania Polski utracili moc obowiązującą. Oba rządy zapewniają sobie wzajemną pomoc i poparcie w walce z Niemcami hitlerowskimi i ustanowią niezwłocznie ambasadorów. Po stronie ros. zostanie utworzona armia polska pod dowództwem polskim, mianowanym przez rząd polski w porozumieniu z rządem ros. Pod względem operacyjnym armia polska będzie podlegała naczelnemu dowództwu sowieckiemu, przyczym jednak w dowództwie sowieckim będzie zasiadał jej przedstawiciel. Układ wchodzi w życie natychmiast po podpisaniu niepodlega ratyfikacji. W protokole dodatkowym oba rządy stwierdzają, że natychmiast po ustanowieniu przedstawicielstw dyplomatycznych rząd sowiec. udzieli amnestji wszystkim Polakom, którzy na terytorium ros. zostali pozbawieni wolności, bądź jako jeńcy wojenni, bądź na innej podstawie.- W tygodniowym przeglądzie politycznym polski minister informacyj, prof. Stroński, omawia szczegóły wspomnianego układu. Na wstępie zaznacza, że wraca właśnie z "Foreign Office", gdzie została podpisana umowa polsko-rosyjska. Znaczenie tej umowy jest bardzo doniosłe. Jej doniosłość mierzy się doniosłością stosunków polsko-ros. Przed Polską zawsze stał problem jej stosunków do obu sąsiadów od zach. i od wsch., uzasadniony posiadaniem wspólnej granicy, zarówno z Rosją jak i z Niemcami. Obie strony, zarówno Polska jak i Rosja znajdują się obecnie

w nieprzejednanym antagonizmie do Niemiec. Antagonizm ten tkwi w samej naturze rzeczy i byłoby rzeczą niewytłumaczalną, gdyby obecnie Rosja i Polska nie doszły do porozumienia. Doprowadzenie tego porozumienia do skutku jej wielką osobistą zasługą gen. Sikorskiego. Podstawę porozumienia tworzy przekreślenie w art. pierwszym umowy układów między Niemcami a Rosją w sprawie zmian terytorialnych w stanie posiadania Państwa Polskiego. Układy te były od początku ze stanowiska prawa międzynarodowego nieważne i rząd sowiec. wyraźnie obecnie to stwierdza. W wymianie no z rządem polskim stwierdza to samo rząd ang. Postanowienia te przedstawiają doniosłe i trwałe znaczenie. Artykuł drugi układu przewiduje trwałą współpracę obu państw i wymianę ambasadorów. Artykuł trzeci/?/ /przeszkody/w odbiorze/. przewiduje wzajemne zapewnianie pomocy i poparcia w walce z Niemcami hitlerowskimi. Artykuł ten używa określenia "Niemcy hitlerowskie", które również figuruje w analogicznych układach o wzajemnej pomocy, zawartych przez Rosję z Anglią i Czechosłowacją. Określenie to jest stosowane stale przez Rosję w odróżnieniu od przyjętego ogólnie określenia "Rzesza Niemiecka", przyjętego powszechnie w stosunkach międzynarodowych. Nie jest to jednak różnica istotna, gdyż w dzisiejszych stosunkach oba te określenia pokrywają się. Artykuł czwarty układu przewiduje stworzenie armii polskiej. Ma on nieco odmienne brzmienie od analogicznego postanowienia, figurującego w układzie ros.czeskim, a to z uwagi na odmienne rozmiary przedsięwzięcia. Podczas gdy układ z Czechosłowacją mówi tylko o jednostce wojskowej, to układ z Polską wspomina wyraźnie o armii polskiej. Dowódca armii będzie mianowany przez rząd polski w porozumieniu z rządem sowieckim. Armia polska będzie podlegała naczelnemu dowództwu sowieckiemu, ale tylko pod względem operacyjnym, przyczym w dowództwie sowieckim będzie zasiadał przedstawiciel armii polskiej. Protokół dodatkowy do układu zapewnia amnestję wszystkim polskim jeńcom wojennym, jak również politycznym, oraz zesłańcom, jak tylko zostanie dokonana między obu rządami wymiana ambasadorów.

Londyn,31.VII.41r. Kom.polski po południowy.

Przemówienie prem.Sikorskiego / w streszczeniu/.
Wiem, że serca wszystkich Polaków uderzyły mocniej, gdy dowiedzieli się o zawarciu układu między Polską a Rosją Sowiecką na warunkach honorowych. Celem tego układu jest wspólna walka przeciwko Niemcom o odzyskanie niepodległości i całości / z naciskiem / Polski. x Zawarcim układu idzie w parze ze wzmocnieniem węzłów współpracy z Anglią i USA. Jak bliskie są stosunki Ameryki z Polską, mogłem się przekonać w czasie mojego dwumiesięcznego tam pobytu. Prez.Roosevelt wyraził się wówczas wobec mnie dosłownie:" Polska stała się natchnieniem dla całego świata, walczącego o wolność i demokrację".- W roku 1795 dwa cesarstwa niem. i Rosja orzekli, że Polska i jej imię mają być raz na zawsze wymazane. We wrześniu 1939 r. ta sama umowa została ponowiona. Tamta przetrwała 150 lat, nowa nie przeżyła nawet dwóch lat. Wszystkie te układy, to strzępy papieru wobec niezwyciężonej żywotności naszego narodu. Polska jest nieśmiertelna. Znajdujemy się w okresie nowego układu stosunków polsko-rosyjskich. Zawarte porozumienie opiera się na zupełnej równorzędności i xxxxxxxxxx na wzajemnej pomocy. Nie dopuszczamy żadnej sugestii zmiany układu terytorialnego z przed sierpnia 1939 r., niema mowy o żadnych jakichkolwiek ustępstwach. Z polskich jeńców wojennych zostanie utworzona armia. Akceptując naczelne dowództwo sowieckie, zapewnili my sobie w nim uczestnictwo przedstawiciela naszej armii. Posłowie, których wymienią rządy sowiec. i polski, podejmą starania o pomoc dla Polaków, cierpiących w Rosji. Liczymy również na pomoc Polaków z Ameryki. Wyrównanie szkód materialnych, poniesionych przez Polaków w Rosji będzie podjęte, jak tylko czas na to pozwoli.- Rozpatrując dzisiejszą sytuację, pamiętajmy, że niema żadnego porównania z sytuacją z wojny światowej. Dziś walczymy nie państwo, tylko o naród. Hitler zapowiedział już w "Mein Kampf" przesiedlenie Polaków na Syberię. Przed kilkunastu dniami oświadczył Greiser, że Polacy znikną jako naród. Celem Niemców jest unicestwienie naszego narodu. Gdy Niemcy, krocząc na wschód, tępią sąsiednie ludy, rząd polski zawarł porozumienie z Rosją. W ciągu wieków niejednokrotnie Polska stała przed wyborem między Niemcami

a Rosja. Niemiec był i będzie wrogiem polskości.
W roku 1925 ja, jako minister spraw wojskowych, dokonałem wyboru : przy opracowywaniu planu obrony przewidywałem odprężenie na wschodzie, a skoncentrowanie całego ataku na Niemcy. Było to po wyborze Hindenburga, kiedy wiadomo już było, co nas ze strony Niemiec czeka. Żałuję, że późniejszy rząd odrzucił ten plan. Stwierdzam jednak, że odrzucił również plan wyprawy krzyżowej wspólnie z Niemcami przeciwko Rosji. Tego rodzaju pomysły Polska zawsze odrzucała. W tym położeniu, w jakim się Polska znajduje, potrzebuje jednak porozumienia z jednym z sąsiadów, by się utrzymać. Armia niem. ~~xanzxążax~~ zawdzięcza swe poprzednie powodzenia błyskawicznej akcji z poparciem wielkich sił lotnictwa i broni pancernej. Piechota linjowa niem. jest jednak słaba. Niemiec jest dopóty pewny siebie, dopóki wie, że po jego stronie jest cała przewaga techniczna i materialna.- Po polskiej kampanii Niemcy potrzebowali 8 miesięcy czasu, by zebrać siły. Dotychczasowe rezultaty walk na wschodzie są połowiczne. Straty Niemiec wynoszą dotąd 1.000.000 zabitych i rannych. cztery piąte ich sił jest skoncentrowanych na wschodzie. Sprzęt niemiecki jest zbyt nowoczesny, jak na warunki walki na wschodzie.- Gdy dziś Rosja wkroczyła na drogę pojednania z nami przystępujemy do porozumienia. Przyszłość naszych stosunków zależy w równej mierze dobrej woli drugiej strony. Rosja przedstawia świat zupełnie odrębny. My łączymy się ściśle z Anglią i Ameryką w obronie sprawiedliwości, demokracji i wolności. Bóg patrzy w nasze serca.- Każda setka Polaków, wyratowanych z ciężkich warunków życia w Rosji przedstawia dla nas olbrzymie znaczenie.- Gdy odbudujemy Polskę, wykonamy to zadanie na zasadach chrześcijańskich, w duchu sprawiedliwości społecznej i wolności. Polska do żadnej krucjaty nigdy nie przystąpi. Najwyższym naszym celem jest zachowanie tego, co stanowi duchowe oblicze Polski.-